

DECEMBER 2024

patos

ETT MAGASIN
OM SMÅTT & STORT
I TROLLHÄTTAN

ODR SAMHÄLLSINFORMATION

PANNKAKA – SÅ
HIMLA GOTT!

STINA HÄLLFORS

100-åringen bakar julens traditioner

Svenska
kyrkan

4

Extra stöd till utsatta
Göteborgs Stadsmission öppnar matbutik och boende

18

Stress och meningsfattigdom
Mikael Kurkiala om allas behov av existentiell hälsa

8

Stinas drömjul
Gemenskap och bakning gör julen komplett

20

Gemenskap och pannkakor
Kyrkans barn- och ungdomsverksamhet rymmer mycket

10

Många vill hjälpa
Forskning och medmänsklighet i fokus

24

Många övergivna gravar
Maria söker 150 gravrättsinnehavare i Trollhättan

12

Om stjärnor och gran
Dyrt & Heligt om julens klassiska traditioner

28

Julens stora kalendarium
Trollhättan fylls av sång, musik och omtanke

15

Julkryss & klappjakt
Vinn julbio och rättvist helgkaffe som gör gott

32

Gör en insats i kyrkovalet
Var med som rösträknare eller valförettare

VI KROKAR ARM FÖR TROLLHÄTTAN

DEN 22 FEBRUARI 1952 skrev den dåvarande kyrkoherden i Göteborgs tyska församling, Isaac Béen ett upprop i Göteborgs-Posten. Béen hade ett starkt socialt patos som visade sig inom en rad olika områden. Tidigare hade han startat Finlandshjälpen, som gjorde det möjligt att skicka sex ambulanser till landet i samband med Vinterkriget 1939-1940.

DRYGT TIO ÅR senare engagerade han sig i den sociala situation han såg utanför sin egen dörr och i sin egen stad. ”Den som är noga insatt i förhållandena i staden känner att något måste göras” skrev han i uppropet. Ett drygt halvår senare, den 7 oktober 1952, startade Stadsmissionen sin första verksamhet i de kvarter där Nordstan nu ligger, alldeles intill Centralstationen. Sedan dess har tusentals människor i olika former av utsatthet fått stöd och hjälp.

IDAG FINNS DET tio Stadsmissioner i Sverige. Några av dem har verksamhet i olika städer. Det är detta som nu händer i Trollhättan. Göteborgs Stadsmission etablerar sig på flera olika sätt i vår stad. Genom avtal med staden kring vissa verksamheter och samverkan med Trollhättans församling kring andra, kommer Stadsmissionens långa erfarenhet och kompetens att bli till stöd och hjälp för många människor i Trollhättan.

JAG ÄR GLAD och stolt över att Trollhättans Stad samverkar med civilsamhället på detta sätt. Lika glad och stolt är jag över att Svenska kyrkan och Stadsmissionen nu kan kroka arm i ett fördjupat engagemang för Trollhättan. Vi behöver hjälpas åt, både i staden och i världen. Det har alltid varit viktigt. I den tid vi lever i är det om möjligt ännu viktigare.

APROPÅ DET. OM du funderar över vad du vill ge någon i julklapp, har jag två bra tips. Ge en gåva till:

GÖTEBORGS STADSMISSION, SWISHNUMMER: 90 01 702

DIAKONIN I TROLLHÄTTAN, SWISHNUMMER: 123 429 75 78

SNART TÄNDER VI ljusen. Det längtar jag efter. Jag önskar dig en riktigt fin advent och jul!

Ge bort en klapp i jul

I december hittar du granar i kyrkans lokaler med möjlighet att ge pengar till diakoniverksamhetens insamling ”Julklappen”.

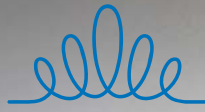
Gåvan blir presentkort som Svenska kyrkans diakoner ger till Trollhättebor som behöver extra stöd kring julen.

Postgiro:
118574-3

Swish:
123 429 75 78

**Märk
betalningen:**
”Julklappen”

HENRIK TÖRNQVIST
Kyrkoherde
Trollhättans församling

NY MATBUTIK OCH AKUTBOENDE FÖR HEMLÖSA

TEXT: ERIK TORSTENSSON | FOTO: JERRY LÖVBERG

Nu öppnar Göteborgs Stadsmission en social matbutik i Trollhättan. Här säljs livsmedel med kort datum, till en tredjedel av ordinarie pris, till Trollhättebor som har det extra tufft ekonomiskt. På uppdrag av Trollhättans Stad tar Göteborgs Stadsmission också över ansvar för akutlogier och den öppna mötesplatsen.

– Vi har ett nära samspel både med Trollhättans Stad och Svenska kyrkan och vi känner oss väldigt välkomna, säger Catarina Berndtsson, Områdeschef Boende och Behandling.

SEDAN TIDIGARE FINNS det elva matmissionsbutiker runt om i landet. De flesta i Stockholmsområdet. Butiken på Håjumsområdet i

Trollhättan blir den första som Göteborgs Stadsmission öppnar i egen regi.

– Butiken tillhör vårt koncept sociala matbutiker som Stadsmissionen startade i Stockholm 2015. Vi inom Göteborgs Stadsmission har under en längre

tid haft en nära och bra dialog med både Trollhättans Stad och Svenska kyrkan i Trollhättan om hur vi kan bidra till en mer socialt hållbar vardag för de som lever under knappa förhållanden i Trollhättan. Tidigare i år hittade vi lokalen, som vi nu

ställt i ordning, berättar Elisabeth Andreas, som ansvarar för butiksetableringen tillsammans med projektledaren Pernilla Söder.

social hållbarhet. I samarbete med grossister och lokala butiker tar vi hand om livsmedel med korta utgångsdatum eller där datumet redan gått ut. Det säljer vi till kraftigt

reducerat pris.

Det gör att vi ger ekonomiskt utsatta bättre förutsättningar, samtidigt som vi minskar matsvinnet. Självklart är det inget av det vi säljer som är dåligt, utan enbart att det passerat branschens

rekommenderade hållbarhetsdatum och i vanliga fall slängts, påpekar Elisabeth.

Hon understryker att butiken är ett komplement till Trollhättans övriga livsmedelsbutiker.

– Vår butik kan inte erbjuda allt, och vi kan inte garantera

VI GER EKONOMISKT UTSATTA BÄTTRE FÖRUTSÄTTNINGAR, SAMTIDIGT SOM VI MINSKAR MATSVINNET

BÅDA HAR ERFARENHET av dagligvaruhandel sedan tidigare och under hösten har medarbetare rekryterats. Under december är tanken att butiken ska slå upp portarna.

– Våra matmissionsbutiker handlar både om ekologisk och

Pernilla Söder och Elisabeth Andreas ser fram emot att kunna erbjuda rejält rabatterade livsmedel till Trollhättebor som har det extra tufft ekonomiskt. Butiken på Håjum öppnar i december.

att det finns samma varor varje dag. Men genom att en del varor är väldigt billiga, så får våra kunder pengar över att handla andra matvaror i andra butiker.

KONCEPTET MATMISSION BYGGER på ett samarbete med branschorganisationerna Svensk Dagligvaruhandel och Dagligvaruleverantörerna. Förutom centrala grossister kommer Göteborgs Stadsmission också att söka fler lokala och regio-

nala samarbeten direkt med butiker. Allt för att minimera det lokala matsvinnet och samtidigt minimera transporterna.

Matmissionsbutiken vänder sig enbart till kunder som lever på marginalen. Konkret går gränsen vid 13 274 kronor i månaden per person efter skatt.

– Då har du möjlighet att bli medlem i vår butik och boka en tid för att komma hit och handla. Vi har slottider på 15 minuter för varje kund och det gör vi för

att kunna fördela ut varorna så rättvist som möjligt och för att det inte ska uppstå köer. Vi begränsar också hur mycket du får köpa av respektive vara. Via vår app går du som medlem in och bokar din butikstid inför ditt besök, förklarar Pernilla.

Fem medarbetare har rekryterats för att driva butiken, där det också behövs volontärer.

– Vi erbjuder även arbetsutbildning för personer som stått utanför arbetslivet en längre tid.

”

DET FINNS EN SOLIDARITET OCH MÅNGA SOM VILL HJÄLPA TILL

Catarina Berndtsson ansvarar för Göteborgs Stadsmissions boenden och mötesplatser för hemlösa.

En viktig egenskap för att jobba i vår butik är att man ha ett bra bemötande gentemot kunderna. Det är viktigt att detta är just en matbutik, men det är också ofrånkomligt att mötet med våra medarbetare kan vara extra betydelsefullt om du har en tuff vardag, konstaterar Elisabeth.

Volontärer och bra medarbetare är också en förutsättning när Stadsmissionen efter årsskiftet fått i uppdrag av Trollhättans Stad att driva akutlogier för hemlösa. Det omfattar sex platser för kvinnor och tolv för män.

– Generellt är det fler män än kvinnor som lever i hemlöshet, säger Catarina Berndtsson, Områdeschef Boende och Behandling inom Göteborgs Stadsmission.

Precis som med matmissionsbutiken så handlar det om att bidra till att ändra i människors liv. Egenmakt och en ökad förmåga att själv påverka sin livssituation är centralt i allt som Stadsmissionen gör inom alla sina olika verksamhetsområden.

FÖRUTOM AKUTLOGIERNA, SOM är öppna kvälls- och nattetid, så kommer Göteborgs Stadsmission också att öppna en allmän mötesplats.

– Det är en träffpunkt mitt i stan dit alla som vill är välkomna, men utgångspunkten är att vi vill erbjuda en plats för alla att få något att äta och en gemenskap för alla dem som inte har någonstans att ta vägen, säger Catarina.

HON HADE ÖNSKAT att behovet av akutboenden och den här typen

av öppna mötesplatser var på väg att minska, men trenden går snarare åt motsatt håll runt om i Sverige.

– Vi har många utsatta grupper i samhället idag och det är också knutet till de senaste årens utmaningar med kostnadsökningar, utöver problem med missbruk och psykisk ohälsa. Mitt i allt är det ändå glädjande att det finns en solidaritet många som vill hjälpa till, både enskilda och företag, för att skapa förändring, säger Catarina. ♥

Sveriges Stadsmissioner är en medlemsförening för den lokala Stadsmissionen – från Umeå Stadsmission i norr till Skåne Stadsmission i Söder. I dagsläget finns tio medlemmar med verksamheter på ett 30-tal orter, däribland Göteborg. Sveriges Stadsmissioner har omkring 1300 anställda och många fler volontärer, möter fler än 5000 människor i utsatthet och utanförskap varje dag.

Göteborgs Stadsmission har omkring 450 anställda och bedriver verksamhet inom en rad områden. Läs mer på www.stadsmissionen.org

**GÖTEBORGS
STADSMISSION**

A close-up portrait of an elderly woman with short, wavy white hair and glasses. She is wearing a red sweater over a white collared shirt with a patterned border. The background is softly blurred, showing an indoor setting.

elle

FAMILJ OCH SYLTBRYSSEL ÄR STINAS RECEPT FÖR EN GOD JUL

Julen är fylld av starka traditioner. För 100-åriga Stina Hällfors från Trollhättan är det viktigaste att få ha sina närmaste kring sig. Och så klenäter och syltbryssel, förstås.

– Jag har alltid älskat att baka och nu får jag hjälp av en av mina döttrar med det, berättar Stina. Veckorna före jul presenterade hon sin egen Stina-kaka för cafévännerna i Kyrkans Hus, som är en viktig träffpunkt för henne.

92-åringarna Iris Olausson (t v) och Maj-Britt Bergman (t h) är två av cafévännerna som Stina träffar återkommande på onsdagscaféet i Kyrkans hus i Trollhättan. Hit går Stina varje vecka och genom åren har hon deltagit i många studiecirklar.

RULLAD MÖRDEG SOM skärs i lagom stora bitar, och sedan dopning i kokos. Där är Stina-kakans enkla grundrecept.

– Det är något jag hittat på själv och idag var första gången jag bjöd på den, berättar Stina när vi träffas en solig caféonsdag i mitten av oktober.

Onsdagscaféerna betyder mycket som mötesplats.

– Och under hösten är det soppluncher på torsdagarna också, som jag går på. Det är väldigt trevligt. Annars är jag mest hemma, berättar Stina.

DEN 26 MARS 2024 firade hon sin 100-årsdag just i Kyrkans Hus, där det finns lite mer svängrum än hemma i lägenheten inne i stan. På kalaset kom nära och kära och hyllade sin jubilar.

– Vi drack kaffe och åt tårta, det blev en fin 100-årsdag.

Stina flyttade med sin man från hemstaden Borås till Trollhättan 1949. Maken hade fått jobb på Saab som kontorist. Under åren som barnen Maria och Ewa var små var Stina hemmafru, men hon har också jobbat inom handeln, som är en tradition i familjen.

ÄR DU 100 ÅR KAN DU INTE STYRA ÖVER ALLT SJÄLV

– Pappa hade en möbelaffär hemma i Borås, berättar Stina, som är näst äldst av sammanlagt åtta syskon.

Två bröder finns också kvar i livet av den stora syskonskaran.

GENOM ÅREN HAR Stina, precis som oss alla, funderat på hur det är att bli gammal och vad som händer efter döden.

– När jag var 90 år undrade jag hur det skulle vara att vara 100, men jag trodde ju aldrig att jag skulle bli så gammal. Idag försöker jag att inte tänka så mycket, utan vara där jag är i livet. Jag har det bra. Jag ser mycket på nyheter, men jag

orkar inte läsa längre och näsan droppar. Och den här rullstolen kommer jag inte ur, men är du 100 år kan du inte styra över allt själv, säger hon och klappar på

armstöden.

Benen bär henne inte riktigt längre och rullstolen gör att bakningen också blivit lidande.

– Men min dotter Ewa hjälper mig mycket. Jag har koll på recepten och så får hon göra

som jag säger, säger Stina och skrattar.

Favoriten är syltkakor, men inför julen får de stå tillbaka för klassiska pepparkakor och lussekatter. Och att köpa färdig pepparkaksdeg är det inte tal om.

STINA BÄR MED sig mycket av sina barndoms jultraditioner.

– Just att få ha mina närmaste hos mig en stund på julen är viktigast för mig och så håller jag fast vid sådant som min mamma gjorde när vi barn var små. Både med bakningen och maten, säger Stina som också har barnbarn som förgyller tillvaron.

Hennes ålder inger respekt hos omgivningen. Det märker hon av i form av omtanke.

– Folk är väldigt hjälpsamma, men jag känner mig pigg och har det bra i livet, säger hon och huggar in på Stina-kakan tillsammans med dagens bordskamrater på caféet.

– Kyrkan har alltid betydtt mycket för mig och jag har varit väldigt aktiv i många olika studiecirklar och grupper, som slöjd och handarbete. Det började när barnen var med i söndagsskolan när vi flyttade hit till Trollhättan. Då träffade

Att bli riktigt gammal kan ha sina sidor, konstaterar 101-årige Reinhold Bylund, som precis som Stina uppskattar gemenskapen i Kyrkans hus.

jag en annan mamma här som blev en god vän, berättar Stina.

VID ETT ANNAT bord har Reinhold Bylund slagit sig ner. Han har passerat 101 år och precis som Stina värdesätter han Kyrkans hus som mötesplats.

– Synen och hörseln är dålig och efter att du fyllt 100 kommer krämporna, säger han med glimten i ögat.

Reinhold har själv varit engagerad som ordförande i kyrkans fastighetsnämnd och var med när Kyrkans Hus, dåvarande Församlingsgården, byggdes vid Drottningtorget.

– Just när du blir äldre är ensamheten det jobbigaste. Min fru är borta. Även min vän som jag träffade senare i livet är borta, liksom min dotter. Då känns det extra gott att veta att det finns en plats där du kan träffa andra, säger Reinhold och provsmakar Stina-kakan. Den får högt betyg. Stinas dotter Ewa konstaterar att bakningen tillsammans med mamma betyder mycket.

Inför julen är det inte bara pepparkakor och lussekatter soj hör till. Stina har kvar sin mammas välanvända receptböcker där den äldsta är från 1934. Här finns Julkakorna, Klenäterna och Syltbryssel som är ett måste.

– Mormor bakade alltid dem inför julen och det gör mamma och jag fortfarande. Det är en fin tradition, säger Ewa, som vid det här laget kan recepten så gott som utantill.

– Klenäterna är lite roliga. Du vrider till dem och gör en öppning i mitten innan du lägger dem i flottyr. De blir nästan som donuts. ♥

STINAS JULIGA BAKTRADITIONER

Julekakor (200 st)

Ingredienser

Smör: 2 hg
Socker: 2 hg
Kanel: 1/2 tsk
Kardemumma: 4–6 stötta frön
Ägg: 2 st, plus 1 för pensling
Hjorthornssalt: 1/2 tsk
Vetemjöl: 4,5 dl
Strö på: Socker och hackad mandel

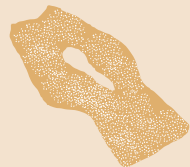
Gör så här!

Rör ihop smör och kryddor. Vispa upp äggen och tillsätt med 1/3-del av mjölet blandat med hjorthornsaltet. Arbeta in resten av mjölet i degen. Låt stå över natten. Kavla ut och tryck ut kakor i önskad form. Pensla med vispat ägg och strö på socker och hackad mandel. Gräddas i ugn tills de är ljusbruna

Klenäter (40 st)

Ingredienser

Äggulor: 4 st
Socker: 2 msk
Smör: 50 g
Brännvin: 1 msk
Vetemjöl: 1,5–2 dl
Flottyrolja

Gör så här!

Arbeta ihop alla ingredienserna och låt degen stå en stund. Kavla ut tunt och skär 3 cm breda remsor, ca 10 cm långa. Gör ett snitt i mitten och vrid in ena änden i öppningen så den blir vriden. Koka dem i olja/flottyr tills de poser upp och bli vackert guldbruna. Vänd dem i strösocker och servera med sylt och vispad grädda.

Syltbryssel (50 st)

Ingredienser

Smör: 200 g
Vaniljsocker: 2 tsk
Strösocker: 4 msk
Vetemjöl: 4,5 dl
Nötter och glassyr

Gör så här!

Rör ihop och forma degen till smala rullar. Lägg dem kallt och skär dem sedan i tjocka skivor på en plåt. Gör en fördjupning i mitten med ett finger och fyll med önskad sylt. Toppa med lite hackade nötter och glassyr. Gräddas i 200 grader ca 10 min.

ATT BARA LYSSNA KAN VARA ATT HJÄLPA

Vi stöter alla på utmaningar i livet och går igenom tuffa perioder. Händer något dig eller någon nära, eller om du vill hjälpa andra, så finns det många organisationer som gör mycket gott för människor, såväl nationella som lokala. Har du någon organisation som du stödjer lite extra?

DANIEL ANDERSSON

– Jag skulle vilja tipsa om organisationen Act Svenska kyrkan. De finns kvar också när kameran försvinner. Och Operation Smile som betyder så mycket utifrån barnens perspektiv. Sedan tycker jag att det är viktigt att fråga ”Hur mår du?” och att du vågar stå kvar och lyssna.

ESTER TÅQVIST

– Jag tycker Cancerfonden är en viktig organisation. Min moster fick cancer men är fri från den nu. Det finns många sätt att hjälpa andra människor. Om man vill hjälpa någon i nöd, så kan man skänka kläder. Men om det inte handlar om pengar, utan om att någon känner sig ensam, så tycker jag att man ska ta kontakt och prata med den personen.

LARS-GÖRAN BÄCKMAN

– Jag vurmar för organisationen Barn-cancerfonden Väst. Barnen ska få göra roliga saker under sin sjukdomstid och familjerna få stöd. Vi spelade ihop många tusen kronor när Sjuntorpsmusiken firade sitt 100-årsjubileum i början av 2000-talet, som gick till denna förening. Stadsmissionen Göteborg stöttar jag själv vid jul varje år. De gör mycket gott!

LINDA WRIGHT

– Synskadades Riksförbund är en viktig, nödvändig och rolig organisation som ger glädje för medlemmarna. De hjälper också medlemmar att få sina rättigheter tillgodosedda och kan ge juridiskt stöd. I förbundet finns gemenskap, vi ger råd o tips, ordnar kurser och resor. Ett sådant sammanhang tror jag är bra för alla.

MARCUS PALLVID

– Lokalt skulle jag vilja lyfta både Verdandi och Duvan. Det är två verksamheter som ställer upp för människor i olika svåra situationer. Som medmänniska tycker jag det är viktigt att vara snäll, säg hej och lyssna. Ingen behöver göra allt, men man kan göra lite.

SOFIA RISSANEN

– Jag skänker gärna pengar till Cancerfonden. Forskning räddar liv. Vi har haft flera som fått cancer i familjen och det är tyvärr en sjukdom som drabbar många. Även de som lever runt en sjuk drabbas på olika sätt. Sedan tycker jag att det, inte minst nu i juletid, är det viktigt att vi hjälps åt att se varandra, så att ingen känner sig ensam.

THERES OSKARSSON

– Jag skänker pengar till Hjärt- Lungfonden. Vi har varit drabbade i vår familj och många människorna dör i hjärtinfarkt. Så den forskningen tycker jag är viktig, men det finns såklart också många andra organisationer som är viktiga och gör ett fantastiskt arbete.

VERA LISENSTEDT

– Ensamhet är ett stort problem, inte minst kring högtider. Alla har inte familj och barn. Umgänge och mat betyder jättemycket för dem som lever i ensamhet. Mitt tips är att våga ta upp luren och ringa, eller starta en aktivitet! Många är fast i ekorrhjulet och borde ta sig mer tid för sina medmänniskor. Jag upplever att vi ofta är för försiktiga och inte vill störa dem som har det kämpigt, men det kan betyda jättemycket att höra av sig.

TOMAS WÄNDAL

– Jag tycker att Barncancerfonden och Erikshjälpen är två organisationer som gör gott. Jag skulle också vilja tipsa om att skänka pengar till en specifik organisation som värnar om barn och familjer. Har man möjlighet kan man också engagera sig i en ideell organisation som volontär eller ideell medarbetare.

DYRT & HELIGT

JULENS TRADITIONER

FRÅN EVIG GRANGRÖNSKA TILL SVENSK RIMTRADITION

Granen, stjärnan, adventsstaken och klapprimmen är lite av hörnstenar för att julen ska kännas som jul på riktigt. Men hur växte våra mest älskade traditioner fram, egentligen? Vi har dykt ner i julens traditionsarkiv.

JULGRANEN

TRÄDET SOM SYMBOLISERAR EVIGT LIV

Julgranen är en tradition som har sina rötter i flera olika kulturer och tidsepoker. Denna alltid lika gröna växt symboliserar evigt liv. När många andra växter dör eller går i dvala under vintern, så står garnen fortsatt lika grön och grann. Även i stugan. Traditionen att dekorera träd går tillbaka till forntida civilisationer. I det gamla Egypten dekorerades exempelvis hemmen med gröna palmer under vintersolståndet och under medeltiden började kristna i Tyskland att dekorera granar med äpplen, nötter och andra godsaker för att fira jul. Seden spred sig sedan till andra delar av Europa och världen.

I modern tid har julgranen dekorerad med ljus, kulor, glitter och andra prydnader blivit en central del av julfirandet i många länder. Ofta placeras också julklapparna under granen.

JULKLAPPEN

ROLIG GISSNINGSLEK MED DÖRRKNACK

Ordet julklapp kommer från en gammal nordisk tradition där man knackade eller "klappade" på dörren och kastade in en gåva, utan att avslöja sin identitet. Gåvan var ofta inslagen i papper och åtföljdes av en ramsa eller ett skämt. Den som fick paketet skulle försöka gissa vem som kastat in den.

Klapp syftar alltså på själva knackningen och det har som bekant utvecklats till en modern sedvänjan med inte sällan många inslagna presenter under julaftonen. Redan i det forntida Rom under festivalen Saturnalia, som firades i december, utbytte människor gåvor som en del av festligheterna. Traditionen med julklappar är också kopplad till de tre vise männen som enligt Bibeln gav gåvor till Jesusbarnet. Under den viktorianiska eran blev det populärt att ge julklappar, och många av de traditioner vi känner till idag, som att lägga gåvor under granen, blev vanliga.

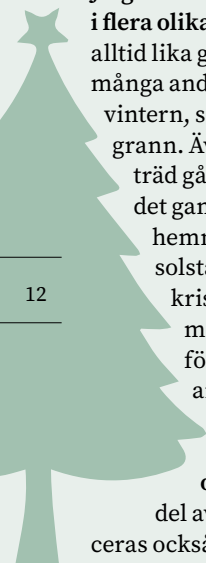
Julklappar har alltså utvecklats genom en kombination av religiösa, kulturella och historiska influenser.

JULTOMTEN

MIX AV TRADITIONER FRÅN HELA VÄRLDEN

Berättelsen om Jultomtens ursprung är en fascinerande blandning av myter, legender och historiska figurer, som har utvecklats över tid. Jultomten som vi känner honom är verkligen en sammansmältning av olika traditioner och influenser från hela världen. Ursprungligen baseras tomten på Sankt Nikolaus, en biskop från Myra (nuvarande Turkiet) redan på 300-talet. Han var känd för sin generositet och för att ge gåvor till de fattiga, särskilt barn. Hans festdag, den 6 december, firas fortfarande i många länder.

I norra Europa fanns Yule Goat och andra figurer som också delade ut gåvor under vintersolståndet. Dessa traditioner

blandades med kristna influenser. När holländska invandrare kom till Amerika på 1600-talet, tog de med sig traditionen av "Sinterklaas", som senare utvecklades till "Santa Claus" i engelsktalande länder. På 1800-talet bidrog Clement Clarke Moore med dikten "A Visit from St. Nicholas", mer känd som "The Night Before Christmas". Där beskrevs jultomten som en glad, rund man som kom ner genom skorstenen.

Illustratören Thomas Nast skapade senare bilder av jultomten som cementerade hans utseende som en rödklädd, skäggig man. På 1930-talet populariserade sedan dryckesjätten Coca-Cola jultomten ytterligare genom sina reklamkampanjer, där han avbildades som den glada, rödklädda figuren vi känner idag.

ADVENTSLJUSSTAKEN

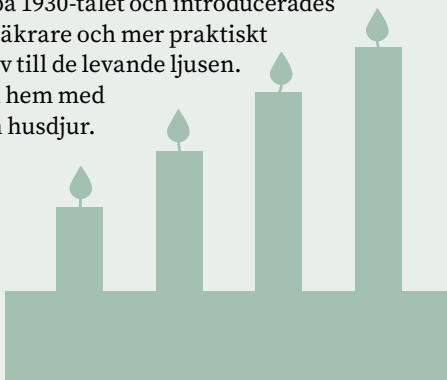
EN RÄKNEHJÄLP INFÖR JULAFTON

Adventsljusstaken tros ha sitt ursprung i 1800-talets Tyskland. Den första dokumenterade adventsljusstaken användes av Johann Hinrich Wichern, en tysk protestantisk pastor och pedagog. Han skapade ett stort trähjul med 24 ljus; 20 små röda ljus för vardagar och 4 stora vita ljus för söndagarna i advent. Detta hjälpte barnen på hans barnhem att räkna ner dagarna till jul.

Den moderna adventsljusstaken har vanligtvis fyra ljus, ett för varje söndag i advent. Varje söndag tänds ett nytt, vilket symboliserar ljusets ankomst och att julen närmar sig. I vissa traditioner har varje ljus en specifik betydelse, som hopp, fred, glädje och kärlek.

I Sverige blev adventsljusstaken populär under 1900-talet och är nu en självklar dekoration i många hem. De svenska versionerna är ofta enkla och stilrena, ibland dekorerade med mossa, bär eller andra naturmaterial.

Den elektriska adventsljusstaken dök upp i Sverige på 1930-talet och introducerades som ett säkrare och mer praktiskt alternativ till de levande ljusen. Särskilt i hem med barn och husdjur.

ADVENTSSTJÄRNAN

SYMBOLEN FÖR BETLEHEMSSTJÄRNAN

Adventsstjärnan symboliserar Betlehemsstjärnan, som ledde de vise männen till Jesusbarnet. Den lyser upp under de mörka vintermånaderna och påminner om julens budskap.

Traditionen med adventsstjärnan i fönstret har sina rötter i Tyskland och Sverige. Den är även känd som Herrnhut-stjärnan och har sitt ursprung i den tyska staden Herrnhut på 1800-talet. Elever på en missionskola skapade den som en del av deras matematikundervisning och stjärnan blev snabbt populär. Så småningom började den att användas som en dekoration under adventstiden.

I Sverige slog adventsstjärnan igenom på allvar under 1930-talet, när företaget Philips lanserade den som en elektrisk juldekoration. I vårt land är den ofta gjord av papper och har en enkel och elegant design.

JULKLAPPSRIM

EN SVENSK UPPFINNING

Julklappsrim är rolig tradition med svenska rötter. På 1700-talet det var vanligt att man slog in presenter i överdrivet stora paket och skrev rim på dem för att göra det svårare att gissa vad som fanns inuti.

Ofta var rimmen både humoristiska och kluriga, vilket gjorde utdelningen av julklappar till en lekfull och underhållande del av julfirandet. Idag finns det knappast någon uppesittarkväll i radio eller tv som inte har en rimstuga. Det hör liksom till.

JULKLAPPSJAKT!

Lös gåtorna och skriv svaren på raderna för att se vad som finns i paketen!

Detta går upp när regnet faller ner

Denna randiga gris kan man stoppa hel i munnen

Jag har många blad, men är varken träd eller blomma. Många vill sluka mig medan andra somnar i mitt sällskap

Denna gubbe ser man aldrig på sommaren

Jag har fyra ben och en rygg, men ingen kropp

Oss kan du fylla med dina händer

FÖR DIG UPP TILL 12 ÅR! MEJLA LÖSNINGEN TILLSAMMANS MED DITT NAMN OCH DIN ADRESS SENAST 13 JANUARI!

ANGE "BARNPYSSEL" I ÄMNESRADEN.

Först dragna rätta svaret ger två biobiljetter. Därefter ger de följande fem rätta svaren var sitt presentkort å 100,- i Fair Trade Shop.

Vinnare från Patos nr 3 2024

Barkorsord

1:a pris Biobiljetter:

Andrea Haglund

2:a pris – 100 kr Fair Trade Shop:

Edith Lind, Milla Bernsand, Leo Cederquist
Linn Gunnarsson, Benjamin Berg

Patoskrysset

200 kr Fair Trade Shop:

Birgitta Hermansson

100 kr Fair Trade Shop:

Ingela Andersson, Torbjörn Lundh Dahlqvist,
Lisa Olofsson, Caisa Hellborg

Samtliga vinnare har meddelats.

VINTER- KRYSSSET

Kryssa rätt och vinn ett presentkort värt 200 kr hos Fair Trade Shop i Trollhättan.

Lös krysset, fyll i nyckelbokstäverna som bildar ett ord i raden under korsordet och skicka in det till oss. **Bland de rätta svaren drar vi en vinnare** av ett presentkort värt 200 kr och fyra vinnare av ett presentkort värt 100 kr från Fair Trade Shop, Kyrkans Hus.

Rätt svar i förra numret: BENBROTT

13 JANUARI

VILL VI HA DINA LÖSNINGAR

Skicka via mejl:

patos@svenskakyrkan.se

Skicka med post:

Svenska kyrkan Trollhättan, Patoskrysset
Box 161
461 24 Trollhättan

Märk kuvert/vykort med
"Patoskryss"

Lämna in ditt svar:

Kyrkans Hus, Drottninggatan 42

För att du ska vara med i dragningen
behöver din lösning ha inkommit till
oss senast 13 januari 2025.

Samtliga vinster hämtas i
Fair Trade Shop, Kyrkans Hus,
Drottninggatan 42, Trollhättan

Korsordskonstruktör: Lars-Göran Ståhl ©	GRÖTLIK MASSA	FÖRSIKTIG	TYP AV MOTOR	BLOTT ELLER BLOTTADE	KAN FINNAS I LEDNINGEN	VÅDLIGT	FRIHANDS-ORGANISATION	TYSK MAN ELLER MATFÖRESKRIFTER	A-MOLL ELLER BETING	LOCKAR KÖPARE		DEN VÄNTAR RESENERÄR PÅ											
												KVINNONAMN ELLER FRANSK STAD											
DET ÄR EN HUSHÅLLSMASKIN												6	FIXA ÖVRE DELEN PÅ BYGGNAD										
INKOMPETENT							3																
ÄR REST ELLER SKRIVET					DE KAN ÄTAS OCH BRATSEN																		
MED KLART ÅTSKILDA TONER KAN MAN VÄNTA I ELLER STÖTA MED										ÄVEN													
PYTON				BATTERISTORLEK GILLAS AV GNAGARE			PRO-NOMEN DRYCK			EJ ANVÄNDA KONDENS			7										
TYCKA SYND OM	2				STAMMANDE & FRUKTBAR HÄRTOFSEN & PROVEN							RISIGA ELLER VISS MÄNGD PENGAR	STORLEK PÅ YTA										
OMRÅDE VID HAV	SEGER I MÄSTERSKAP ELLER NAMN PÅ BOK SKOTT ELLER HÅL							SYSSLA MED MOTORER LÅGA DOMÄN															
HÖGLJUTT BRÄK							NICKAR TILL RAKIT OCH TRAGGLA																
ROSAFÄRGAD FISK				BAS & VARA RIKTIG VIRKE ELLER FÖRA							SKÖNJA RIKTNING												
AVSÖNDRAS AV KÖRTLAR ELLER BRÄNT PÅ KANTEN						KROPPSDEL ELLER LÅDA SANKT				FIRAR 4 JULI DE BÄR HORN													
BITA			STÄLLT UPP ELLER LÄMNING		5			KAN ANNO STÅ VID SKOLÄMNEN					1										
<i>LgS</i>	ÄR DEN SOM BIDAR SIN TID										I TVÅ DELAR	LANT-EGENDOMEN ELLER VARORNA	FORM AV MEDITATION										
												EJ ÖVERENS HAR PÅ SIG ELLER BIGARRÅ	MYCKET LITEN DEL										
												KVINNA PÅ SIN BRÖLLOPSDAG											SKÖNJA
												I JÄMFÖRELSE MED ELLER FORTFARANDE									FRAMFÖRDE NÄSTA		
ARTGRUPPERINGEN ELLER NEDGÅNGARNA										TVÅDIMENSIONELLT OMRÅDE OCH YTTERRA LAGER		4											

NYCKELORD ▶

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

A decorative flourish consisting of three stylized, overlapping loops, resembling a calligraphic 'e' or a similar character, positioned above the main title.

KONSTEN ATT LYSSNA INÅT – MITT I ACCELERATIONEN

16

Mindre ensamhet och fler samhällsinsatser som motverkar psykisk ohälsa. Det är målet när regeringen nu tillsatt en utredning kring existentiell hälsa.

– Vi lever i ett väldigt högt tempo med ett enormt överskott av information. Det gör att vi liksom aldrig riktigt får chansen att komma upp på en plåtå av stabilitet. Och det är väldigt stressande, säger Mikael Kurkiala, docent i kulturanthropologi och en av Sveriges mest anlitade föreläsare. Den 12 december gästar han Brittias Salong för att just sätta fingret på våra grundläggande existentiella behov.

”

UTÖVER DET MATERIELLA SÅ MÅSTE VI KÄNNA EN EXISTENSIELL TILLHÖRIGHET OCH VARA MÄNSKLIGA

ÖVER TIO ÅR har Mikael Kurkiala jobbat vid enheten för forskning och analys inom Svenska kyrkans kansli i Uppsala. Han möter såväl församlingar som företags- och verksamhetsorganisationer och han höll högtidstalet i Storkyrkan den 10 september i år i samband med Riksmötet, då Riksdagens arbete formellt startade upp på nytt efter sommaruppehållet.

Mikael hörs också återkommande i P1:s Helgsmål, med tankar inför helgen och är också redaktör för den årliga publikationen Tidens tecken, där skribenter med olika bakgrund i form av etablerade akademiker, internationella författare och tänkare, konstnärer och journalister bidrar med reflektioner och insikter.

Mikael får ofta frågor om vad man ska göra

för att må bra i en tid fylld av utmaningar, stress och måsten. Han är medvetet försiktig med att ge konkreta råd.

– Jag undviker helst rollen som coach och har en väldigt ödmjuk inställning till det jag gör. Samtidigt så känner jag en skyldighet att bidra med mina tankar kring andlighet och att vi är älskade precis som vi är, utan krav på prestation, säger han.

Han konstaterar att exempelvis ungdomar i ett sekulariserat Sverige ofta har mer kännedom om muslimernas ramadan än den kristna fastan.

– Just fastan är högst relevant i vår tid. Den bidrar till att strypa inflödet av all information och handlar inte bara om maten. Idag lever vi i en ständig acceleration och det orkar vi helt enkelt

inte med i längden, konstaterar Mikael.

Hösten 2019 gav han ut sin uppmärksammade bok *När själen går i exil: modernitet, teknologi och det heliga*. Där lyfter han just de existentiella grundvillkoren för det moderna livet vi lever.

– Vi måste ge oss chansen att reflektera över frågorna som vi inte kommer åt med statistik och grafer, utan som handlar om livets kvalitativa aspekter. Vi måste ha mat och tak över huvudet, annars dör vi. Men utöver det materi-

”

IBLAND FÅR JAG EN KÄNSLA AV ATT VI LEVER I EN KOLLEKTIV TONÅRSTID

Mikael Kurkiala gästar Brittias Saloing torsdagen den 12 december. Salongen arrangeras av Svenska kyrkan och Britta Lundqvist Stiftelse.

ella så måste vi känna en existentiell tillhörighet och vara mänskliga. Idag upplever många vad jag kallar för meningsfattigdom, säger Mikael och fortsätter:

– Socialstyrelsens klassiska rekommendation om 6-8 brödskvivar om dagen löser inte det, utan vi måste även tillgodose själens behov. Vi behöver utforska det inre landskapet, som är rotsystemet för det liv vi lever. Här har vi enormt mycket att lära av andra epoker och kulturer, även om det inte går att lägga någon mall för exakt hur man ska göra. När jag var ung ville jag gärna ha en mer generell modell, men det fungerar inte så.

REGERINGEN KONSTATERAR i sitt uppdrag till Folkhälsoinstitutet att ”insatser för en god existentiell hälsa leder till ökad livskvalitet och stärker människors möjligheter att hantera livets svårigheter.”

– Världshälsoorganisationen ser existentiell hälsa som en viktig del av hälsobegreppet, men i Sverige har vi varit sämre på att beakta den här aspekten av folkhälsoarbetet. Det är en viktig komponent som har saknats och som behövs för att se till hela människan och alla hennes behov – andliga och själsliga likaväl som materiella. Existentiell hälsa behöver tas på större allvar,

underströk socialminister Jakob Forssmed i samband med att initiativet presenterades.

Folkhälsomyndigheten ska slutredovisa uppdraget senast den 3 mars 2025. Parallellt fortsätter Mikael Kurkiala oförtrutet att bland annat föreläsa flitigt i både Sverige och sitt hemland Finland, för att både lyssna in och ge fler inspiration att reflektera i ett större perspektiv.

– Vi antropologer talar om kulturer som bygger på dolda förutsättningar. Ofta är det omedvetna avlagringar av strukturer som skapar de existentiella grundförutsättningarna. För mig är det både ett yrke och ett kall och jag ser fram emot att möta nya människor och lyssna in frågor, synpunkter och även kritiska kommentarer. Det är oerhört värdefullt för mig. Annars blir du en ekokammare där du bara hör din egen röst, säger Mikael.

HAN KONSTATERAR ATT vi i Västvärlden idag lever med ett ”enormt överskott av information”.

– Det har blivit en slags uppdateringssamhälle, där exempelvis arbetsplatser ofta präglas av kronisk förändring. Det är stressande och påverkar vår möjlighet att skapa platåer av stabilitet. Allting har liksom ett bäst före-datum, som hela

tiden kryper närmare. Inte minst många unga lever med en rädsla över att livets tåg går en förbi och att de missar det optimala livet. Och det skapar självklart en otroligt stark press, säger Mikael som också ser ett växande prestationssamhälle.

– Vi är som kunder inkapslade i en marknadsidéologi, där vi ska odla vår unicitet och vårt personliga varumärke. Förnöjsamhet är ordet som knappt används längre och stagnation är det värsta som finns. Att få en guldklocka efter 25 års lång och trogen tjänst är idag snarare ett tecken på något slags misslyckande. Ibland får jag en känsla av att vi lever i en kollektiv tonårstid, där vi prövar ut nya identiteter.

I en sådan vardag behövs motvikter, något som balanserar, understryker Mikael.

– Här menar jag att inte minst det kristna budskapet om att du redan är älskad som den människa du är, har en otrolig sprängkraft. Vi måste lyssna inåt och hitta en större tillit till oss själva, för vi bär alla på en klokskap som vi inte alltid är medvetna om. Men vi behöver hjälpmedel och kollektiva traditioner som hjälper oss. Vi behöver våra tempel och kyrkor, men om du inte har det sätt dig vid en brygga eller klippan vid havet så att du också får ro och stillhet ibland.

Idag upplever inte minst många unga en stark press att optimera sina liv och leva upp till samhällets krav på framgång och prestation. Det skapar en stor stress.

MIKAEL KURKIALAS DOKTORSAVHANDLING bygger på ett sjuårigt fältarbete under 1990-talet i reservatet Pine Ridge i delstaten South Dakota. I avhandlingen undersöker han hur lakotafolkets etniska identitet framförhandlas i spänningsfältet mellan majoritetssamhällets tryck och krav, traditionens påbud, släktskapets förväntningar och föreställningar om tillhörighet och utanförskap. Han har också engagerat sig i debatten om hedersrelaterat våld i Sverige och dess relation till förståelsen av kulturella skillnader, nationell identitet och integration. ♥

OM FÖRMÅGAN ATT KÄNNA MENING MED LIVET

Existentiell hälsa beskrivs ofta som förmågan att förhålla sig till och känna mening med livet. Det är en viktig del för att må bra, inte minst psykiskt. Våren 2024 gav regeringen Folkhälsomyndigheten i uppdrag att utveckla arbetet med existentiell hälsa inom ramen för den nationella folkhälsopolitiken.

Intresset för existentiell hälsa ökad i samband Coronapandemin och i uppdraget till Folkhälsomyndig-

heten understryks behovet av att stärka samhället i arbetet för psykisk hälsa och suicidprevention samt att förebygga och motverka ofrivillig ensamhet.

Utredningen ska redovisas i mars 2025 och även jämställdhets- barnrätts- och funktionshinderperspektivet ska beaktas. Forskningen visar att insatser för en god existentiell hälsa leder till ökad livskvalitet.

I KYRKANS TJÄNST · DEL 10

TEXT: ERIK TORSTENSSON | FOTO: JERRY LÖVBERG

Tidigare artiklar 2024 i serien:

Patos #1 2024: Prästerna Petra Waller och Andreas Pervik.

Patos #2 2024: Förtroendevalda Heléne Berglund, Anita Glemring och Vilhelm Yngvesson

Patos #3 2024: Köksmästaren Ronnie Levinsson, Gräsviken.

20

KREATIVA MÅNDAGAR MED HIMMEL & PANNKAKA

När Robert Samuelsson värmer upp stekpannan och Heta Andreasson öppnar locket till pianot, då vet man att det är ännu en rolig måndags-eftermiddag på gång i Götalundens kyrka.

– Att få möta barn och höra deras tankar och väcka deras kreativitet på det här sättet är det bästa som finns, säger Robert om Himmel & Pannkaka, som är en av många verksamheter och aktiviteter som Svenska kyrkan Trollhättan anordnar för barn och ungdomar.

UNDER HÖSTEN HAR barn från olika låg- och mellanstadieskolor i Trollhättan samlats för att utforska skådespeleriets och teaterns spännande värld. Tillsammans med musikpedagogen Heta och vikarierande pedagogen Robert har barnen fått leka fram, en teatermusikal. Men det handlar inte bara om det som så småningom ska framföras.

– De får klura på allt från innehåll till marknadsföring och att sälja biljetter. Teater är ju så mycket mer än det som händer på scenen, säger Robert, skådespelare och underhållare som gjort mycket fars och enmansföreställningar. Bland annat har han turnerat land och rike runt med sin version av succéföreställningen Grottmannen.

Nu har tvåbarnspappan dragit ner på åkandet och han trivs som fisken i vattnet i Götalundens kyrka, där han tillsammans med Heta får fylla Himmel & Pannkaka med spännande och roligt innehåll.

– Namnet har såklart klart att det finns en koppling till hur livet är. Det kan ju ibland vara just himmel, men ibland också vara rena pannkakan, konstaterar han.

Just att stämma av hur barnen har det i stunden görs också på Himmel & Pannkaka-tavlan, där de får sätta sin markör där de önskar i början av varje träff.

– Om man vill får man berätta varför man känner som man känner, men det kan också vara ett sätt att bara få dela med sig av hur du mår utan att behöva prata om allt, påpekar

Robert, medan han gräddar dagens pannkakor tillsammans med praoeleven Miliam Öhlund från Slättbergsskolan.

– Det har nog blivit 500–600 pannkakor sedan vi startade, säger Robert och skickar upp den

Heta Andreasson och praoeleven Miliam Öhlund rullar in måndagens första höjdpunkt: Pannkakorna!

Svenska kyrkan erbjuder en rad aktiviteter för barn och ungdomar. Och alla är välkomna, utan krav på prestation.

senaste gräddningen i luften och låter den landa snyggt i stekpannan igen.

Ute i foajén tar musikpedagogen Heta Andreasson emot alla barnen och snart är det samling med startsången vid pianot, innan sylt, grädde och pannkakor dukas fram

– Kyrkans barn- och ungdomsverksamhet är central och det är viktigt att veta att alla är välkomna till kyrkan och att det också är en plats där man får ha roligt och leka tillsammans. Förr i tiden var det på ett annat sätt och kanske lever den bilden kvar hos en del vuxna, funderar Heta, som har rötterna i Finland. Kyrkan och tron har hon alltid haft med sig och i sin ambition att studera musik blev det flytt till Arvika och Ingesundsmusikhögskola. Där träffade Heta sin man och blev sedan kvar i Sverige. Nu bor de i Uddevalla och Heta har tidigare jobbat inom Kulturskolan i Strömstad.

– Men när jag såg tjänsten här i Trollhättans

församling som musikpedagog så var jag bara tvungen att söka. Och jag trivs jättebra.

Svenska kyrkans omfattande barn- och ungdomsverksamhet rymmer allt från öppen förskola till det som det flesta kanske känner till; konfirmationsundervisningen. Men utöver det finns flera aktiviteter. Som babymassage, körer och mycket annat. Att erbjuda sammanhang där

alla barn blir sedda och faktiskt får chansen att känna efter och reflektera är viktigare än någonsin, anser Robert.

– Vi vuxna är experter på att hitta på en massa aktiviteter för våra barn, men bara att faktiskt lyssna färdigt och ta sig lite tid utan att det måste

vara något speciellt, tror jag att vi lätt glömmes.

Heta och Robert har många verktyg i sin kreativa verktygslåda för att leka fram Himmel & Pannkakas teatermusikal.

– Sång och musik har en speciell kraft och jag har alltid älskat att sjunga, uppträda och skapa

SÅNG OCH MUSIK HAR EN SPECIELL KRAFT

”

DET HAR NOG BLIVIT 500-600 PANNKAKOR SEDAN VI STARTADE

musik tillsammans med andra, berättar Heta, som har dragspel som huvudinstrument och bland annat förgyllde Svenska kyrkans midsommarfirande på Lextorp i somras.

FÖRSAMLINGSPEDAGOGEN CAROLINE EGENVALL berättar att Svensk kyrkan Trollhättan har en tydlig tanke och en röd tråd i verksamheten, för att välkomna alla barn och ungdomar.

– Redan i samband med födseln gör vi en dopinbjudan. Genom dopet tas du upp i Svenska kyrkan och det bekräftas sedan när du konfirmeras, förklarar Caroline.

Även du som inte är döpt eller konfirmerad eller om ingen i familjen är medlem i Svenska kyrkan, så är du självklart välkommen att vara med i de olika aktiviteterna.

För att alltid sätta barnen i första rummet gör Trollhättans församling också Barnkonsekvensanalyser inför olika beslut för att bedöma både positiva och negativa konsekvenser för barn och ungdomar. Stödverksamheter som Musslan, för barn och unga som har en nära anhörig med beroendeproblematik och/eller psykisk sjukdom, är tillsammans med stödgrupper för barn och unga som mist något närstående exempel på verksamheter som betyder mycket för många.

– Vi erbjuder också förskolor och skolor i Trollhättan olika temasamlingar inför bland annat jul och påsk, eller för att prata om döden. Till skolan erbjuds också ett kreativt och pedagogiskt icke-konfessionellt läromedel som kallas Bibeläventyret, berättar Caroline Egenvall. ♥

Gänget som gör en Teatermusikal mellan Himmel & Pannkaka i Götalundens kyrka på måndagarna.

En kyrka för barn och unga

0 år: Föräldrar får en Dopinbjudan

0–5 år: Öppen förskola, Babymassage, Småbarnsrytmik och Småbarnscafé där både barn och föräldrar träffas

6–12 år: Äventyrsklubb, Himmel & Pannkaka, Barnkörsprojekt, Körskoj, lovverksamheter och Söndagsskola.

Från 13 år: Ungdomsgrupper. Från denna ålder kan du också vara med som Ung ledare i kyrkans olika verksamheter.

14–15 år: Konfirmationsåret. De senaste två åren har intresset för att konfirmeras ökat i Trollhättans församling.

Från 18 år: Tisdagste och en rad olika verksamheter för vuxna.

Skanna QR-koden med mobilkameran och läs mer om alla barn- och ungdomsaktiviteter.

SÖKES: 150 GRAVRÄTTSSINNEHAVARE PÅ GÖTALUNDEN OCH HÅJUM

TEXT & FOTO: ERIK TORSTENSSON

Kyrkogårdsförvaltningen i Trollhättan söker nu hundratals gravrättsinnehavare till gravar på Håjums och Götalundens begravningsplatser som inte skötts om på väldigt länge. Om ingen återkopplar innan 1 januari 2026 så kommer gravrätterna att återgå till kyrkogårdsförvaltningen.

Kyrkogårdsförvaltningen gör varje år tillsyn av alla gravar både ur skötsel- och säkerhetsaspekter. Enligt begravningslagen ska alla gravar hållas i ordnat skick och ansvaret ligger på gravrättsinnehavaren, som dock i sin tur kan betala för skötseln av kyrkogårdsförvaltningen.

Skulle den årliga översynen av gravplatser utan skötselavtal landa i att det finns brister, så informeras gravrättsinnehavarna om det via ett rekommenderat brev som måste lösas ut. Om inte gravrättsinnehavaren återkopplar så går ärendet

vidare och i slutänden, och efter flera möjligheter att agera från gravrättsinnehavarna, så upphör den 25-åriga gravrätten.

– Nu tar vi ett samlat grepp om ungefär 150 gravrätter på Götalunden och Håjum som behöver ses över och där vi inte fått kontakt med ansvariga gravrättsinnehavare. Vi har satt upp anslag på begravningsplatserna, kommunicerat via Svensk kyrkans sociala kanaler och även lagt upp namnen på de begravda på Svenska kyrkan Trollhättan hemsida, berättar Maria Karlsson.

HON HAR VARIT kyrkogårdsarbetare i 27 år och kombinerar den tjänsten med att administrera alla gravplatser och göra säkerhetskontroller av gravstenar. Den breda efterlysningen av gravrättsinnehavare har hittills resulterat i två napp.

– Många av de aktuella gravarna har inte skötts på väldigt länge. Totalt sett finns fler än de omkring 150 gravrätter vi nu gått ut med som är aktuella, men vi börjar med dessa, säger Maria.

Hon betonar att det finns flera aspekter på varför det är viktigt för Kyrkogårdsförvaltningen att få besked.

– Förutom att såväl begravningsplatserna och de enskilda gravplatserna enligt regelverket ska vara i ordnat och värdigt skick, så börjar det rent krasst att bli ont om mark för nya gravplatser i Trollhättans församling. Medan det söks efter nya markområden, så är det angeläget att vi också använder de gravplatser som redan finns och gör dem tillgängliga på nytt om de inte finns någon som tar hand om dem längre, förklarar Maria.

Den 25-åriga gravrätten och rätten till en begravning omfattar alla svenska medborgare

och finansieras via begravningsavgiften, som betalas via skatten. Den är helt frikopplad från medlemskapet i Svenska kyrkan, men det är Svenska kyrkan som har statens uppdrag att hantera begravningsverksamheten utifrån begravningslagen.

Maria Karlsson

DU SOM ÄR gravrättsinnehavare eller anhörig till någon av de berörda gravplatserna i listan på Håjum och Götalundens begravningsplatser, vänligen kontakta:

**Trollhättans församling
Kyrkogårdsförvaltningen
Gårdhemsvägen 35, 46137 Trollhättan**

E-post:
trollhattans.begravningsexp@svenskakyrkan.se
Tel: 0520-47 30 00

GÖTALUNDENS BEGRAVNINGSPLOTS

MYRTEN

Gravnummer och senast gravsatt
1-01-55 Karolina Hallin
1-01-200 Lilly Ellionor Olsson
1-01-273 Sven Larsson

KASTANJEN

Gravnummer och senast gravsatt
1-02-424 Hedvig Eleonora Johansson
1-02-454A Wiktor Claesson
1-02-607 Andrew John Moline
1-02-785 Elsa Alfrida Smedman
1-02-807 Elin Sofia Möller
1-02-814 Karin Vilhelmina Valfridsson
1-02-849 Emmy Margareta Johansson
1-02-1003 Märta Laura Andersson Prins
1-02-4053 Gunnar Lorens Niklasson

LIGUSTERN

Gravnummer och senast gravsatt
1-03-1030 Sven Edvin Holmfrid Björk

1-03-1085 Okänd

1-03-1141 Ella Linnea Margareta Stålberg

GRANEN

Gravnummer och senast gravsatt
1-04-2137 Sigbritt Irene Charlotta Bengtsson
1-04-2158 Karolina Nygren
1-04-2170 Judit Matilda Hallberg
1-04-2381 Okänd

KONVALJEN

Gravnummer och senast gravsatt
1-05-2617 Ester Elisabet Jonsson
1-05-2868 Inga Brita Maria Svensson
1-05-2891 Karin Margareta Lindström
1-05-3698 Lars-Robert Alfons Larsson
1-05-3773 Elsa Dorotea Lindberg

OXELN

Gravnummer och senast gravsatt
1-06-3022 Gunnar Holger Allan Flygare
1-06-3023 Hilma Amalia Kock
1-06-3338 Tim Roland Napoleon Granath
1-06-3492 Sven Johan Erik Krafft
1-06-3510 Astrid Fransson
1-06-3524 Karl Tore Nyman

Fortsättning på nästa sida →

HÅJUMS BEGRAVNINGSPLOTS

AKASIAN

Gravnummer och senast gravsatt

- 2 01 109 Bertil Hugo Olausson
- 2 01 112 Märta Lång
- 2 01 222 Linnea Viola Gustafsson
- 2 01 233 Elsa Kristina Svensson
- 2 01 259 Rut Emilia Larsson
- 2 01 360 Karl Einar Johansson
- 2 01 439 Alma Josefina Hallberg
- 2 01 522 Signe Karolina Pihl
- 2 01 725 Okänd

CEDERN

Gravnummer och senast gravsatt

- 2 02 1087 Hjördis Magny Sandberg
- 2 02 1114 Britt Gunhild Viola Andersson
- 2 02 1179 Anna Maria Persson
- 2 02 1206 Göran Rudolf Gadd
- 2 02 1208 Momqvist
- 2 02 1264 Einar Vilhelm Petersson
- 2 02 1292 Erik Ragnar Larsson
- 2 02 1300 Henning Carl Julius Jansson
- 2 02 1804 Manja Emilia Johansson

KAPRIFOLEN

Gravnummer och senast gravsatt

- 2 03 1394 Edit Alida Gustafsson
- 2 03 1538 Irma Josefina Willman
- 2 03 1551 Margareta Sofia Olsson

BUXBOMEN

Gravnummer och senast gravsatt

- 2 04 1622 Sven Enar Smith
- 2 04 1749 Erik Gustav Valdemar Johansson
- 2 04 1752 Edla Viktoria Nilsson
- 2 04 1781-1782 Lars Olof Daniel Olofsson

ENEN

Gravnummer och senast gravsatt

- 2 05 6003 Karin Linnea Holmgren
- 2 05 6105 Agnes Viktoria Bratt
- 2 05 6121 Karin Margareta Edlund
- 2 05 6205 Judit Ingeborg Pohlin
- 2 05 6211 Ella Maria Johansson
- 2 05 6219 Frans Josef Strauss
- 2 05 6221 Okänd
- 2 05 6224 Hildur Adelia Jansson
- 2 05 6234 Gustaf Holger Söderhjelm

2 05 6350 Olle Borg

2 05 6384 Hannu Ensio Savolainen

2 05 6388 Elsa Ingeborg Charlotta Törnqvist

2 05 6407 Margit Torborg Irene Vinbo-Nord

2 05 6422 Erik Ivar Carlén

2 05 6443 Brita Sofia Hermansson

2 05 6461 Astrid Viola Bredin

2 05 6470 Anna Linnea

2 05 6471 Maria Vilhelmina Johansson

2 05 6481 Inga Lena Eriksson

FLÄDERN

Gravnummer och senast gravsatt

2 06 2106C Fanny Anna Matilda Olsson

GULLREGNET

Gravnummer och senast gravsatt

2 07 2224 Berta Linnea Jakobina Karlsson

HAGTORNET

Gravnummer och senast gravsatt

2 09 2380 Signe Sofia Linnea Ahlström

2 09 3387 Per Ove Bertil Sahlén

2 09 3404ALLM Okänd

TÖRNROSEN

Gravnummer och senast gravsatt

2 10 2431 Ernst Gustaf Svantesson

2 10 2443 Lilly Karolina Bratt

2 10 2476 Ingeborg Sofia Björklund

SPIREAN

Gravnummer och senast gravsatt

2 11 3090 Dan Idoff Tornberg

2 11 3096 Olof Albin Jonsson

VRESTÖRNET

Gravnummer och senast gravsatt

2 12 4582 Helge Evald Nilsson

2 12 4595 Gerda Maria Wallman

2 12 4604 Per Jonsson

ÖXBÄRET

Gravnummer och senast gravsatt

2 13 3846 Bilal Nurhussen

2 13 3850 Okänd

2 13 3973 Gunhild Linnea Malmer

2 13 3974 Axel Yngve Antonsson

2 13 3984 Agnes Anna Britt Hansson

2 13 4060 Inger Barbro Stendahl

2 13 4087 Pentti Olavi Tuhkanen

2 13 4114 Rut Stella Maria Landström

2 13 4122 Faysal Ali Jama Nur
2 13 4123 Nurbai Allana
2 13 4124 Okänd
2 13 4127 Okänd
2 13 4128 Asiba Abaz
2 13 4130 Ali Mohamed Sheikh Muse
2 13 4222 Magnus Mikael Juhlin

SNÖBOLLEN

Gravnummer och senast gravsatt
2 14 2538 Sven Herbert Roos

SYRENEN

Gravnummer och senast gravsatt
2 15 2758 Gunborg Fredrika Mårtensson
2 15 2782 Johan Jansson
2 15 2960 Gerda Serafia Emelia Kristiansson

BERGTALLEN

Gravnummer och senast gravsatt
2 16 3488-3489 Sven Alfred Karlsson
2 16 3500-3501A Sten-Erik Hultfeldt
2 16 3600-3601Ernst Olof Boman

RÖNNEN

Gravnummer och senast gravsatt
2 17 4372-4373 Lilly Viola Margareta Karlsson
2 17 4427-4428 Edit Ingeborg Johansson

EKEN

Gravnummer och senast gravsatt
2 18 7806 Inez Viola Landström
2 18 7844 Otto Harald Johansson
2 18 7890 Anna Hedvig Maria Jonsson

BOKEN

Gravnummer och senast gravsatt
2 19 7243-7244 Pietari Sibakoff
2 19 7250-7251 Ruth Märta Rydgren

ANEMONEN

Gravnummer och senast gravsatt
2 20 7550 Lisbeth Christina Jonsson
2 20 7564 Bror Olof Thorstensson
2 20 7603 Gustav Martin Sandberg
2 20 7610 Karl Olof Karlsson
2 20 7649 Hanna Sofia Beata Kristiansson

AVENBOKEN

Gravnummer och senast gravsatt
2 21 7364 Märta Maria Olivia Lindberg
2 21 7421 Helena Orvokki Eriksson

FJÄLLBJÖRKEN

Gravnummer och senast gravsatt
2 22 7933 Jenny Sofia Scherdin
2 22 7963 Timmy Thor Hansen

DOFTVIOLEN

Gravnummer och senast gravsatt
2 23 8085-8086 Elsa Blomén

PYRAMIDEKEN

Gravnummer och senast gravsatt
2 24 8232 John Vilhelm Molin
2 24 8241 Karl Oskar Arnold Bohlin
2 24 8267 Magda Elisabet Biörck
2 24 8297 Arne Eugén Nilsson
2 24 8310 Håkan Ronny Sundström

KORNVALLMON

Gravnummer och senast gravsatt
2 25 8420-8421 Karsten Tenny Donald Johansson
2 25 8490-8491 Olov Milton Fridolf Lagerhult

SANDVIOLEN

Gravnummer och senast gravsatt
2 26 8554 Lisa Linnea Korsgren

GULLVALLMON

Gravnummer och senast gravsatt
2 27 8702-8703 Ture Gustaf Folke Skånberg
2 27 8728 Randi Jensine Gärdehall
2 27 8834 Folke Gunnar Lindqvist

SALVIAN

Gravnummer och senast gravsatt
2 28 8902B Ahmed
2 28 8909 Yusuf Khalif Kharshe
2 28 8918B Barnaga Ali Farah

RÖDEKEN

Gravnummer och senast gravsatt
2 29 9329 Bengt Ingemar Olofsson
2 29 9368 Hanna Frideborg Tärnroth

SKOGLUNDEN

Gravnummer och senast gravsatt
2 34 2 Eli (Elly) Synnöve Carlsson
2 34 40 John Allan Jonsson

PRÄSTKRAGEN

Gravnummer och senast gravsatt
2 35 186Stig Lennart Karlsson

JUL- OCH NYÅRSKALENDARIUM

TROLLHÄTTANS FÖRSAMLING

MUSIK

SENT I NOVEMBER

25 november kl 19 i Trollhättans kyrka.
Höstkonsert under ledning av Albin Yngvesson och Emma Bengtsson - piano. Från det klassiska Halleluja till popens Välkommen hem.

TISDAGSORGEL

Varje tisdag kl 12.15, fram till och med 17 december, i Trollhättans kyrka.

JULKONSERT - GLITTRANDE JUL

8 december kl 16 i Trollhättans kyrka. Trollhättans Motettkör & Bergslagens Kammarsymfoniker.
Robert Samuelsson - solist, Mattias Eklund - dirigent
Biljetter: billetto.se

KAUNEIMMAT JOULULAULUT/ FINSKA VACKRA JULSÅNGER

15 december kl 12 i Lextorpskyrkan.

MUSIKGUDSTJÄNST MED ÄGGLIKÖREN

15 december kl 17 i Skogshöjdens kyrka.

"PÅ TRÖSKELNS TILL JUL"

17 december kl 18 i Trollhättans kyrka.
Julpsalmer, julsånger, körsångare och julmusik.

MUSIKGUDSTJÄNST MED COUNTRYGOSPELKÖREN

26 december, kl 17.00 i Götalundens kyrka.

MUSIKGUDSTJÄNST - CHRISTMAS CAROLS MED KYRKOÖREN OCH DAMKÖREN LYRISKA

6 januari 2025, kl 16 i Trollhättans kyrka.

LUCIAFIRANDE

9 DECEMBER, SKOGSHÖJDENS KYRKA

Välkomna på vårt Julpyssel och Luciatåg. Vi startar kl 17.00. Pysslar, har andakt med Luciatåg och äter en gemensam måltid. Sista anmälningssdag 4/12 till Roos-Marie Oskarsson tel. 073-829 24 29 eller Christian Åkervall tel 076-117 53 31

10 DECEMBER, KL 11.45 I LEXTORPSKYRKAN

"Luncha med Lucia". Lunchandakt med Luciafirande. Vi äter risgrönsgröt tillsammans efter.

13 DECEMBER, KL 18.00 I LEXTORPSKYRKAN

After Work-musik: Sankta Lucia. Inled helgen med en stämningsfull luciakonsert med kören Lyriska under ledning av Elina Bomström. Linus Wallberg, barytonsolist. Innan musiken börjar kl 18 bjuder vi in till mingel med glögg och lussekatter. Varmt välkommen!

13 DECEMBER, KL 18.00 I GÖTALUNDENS KYRKA

Konfirmanderna sätter upp Luciatåg och vi bjuder på lussekatter och pepparkakor. Intäkter går till Act Svenska kyrkan.

STICK-CAFÉ

I SKOGSHÖJDENS KYRKA

Onsdagar kl 16-18

Vi stickar, virkar, fikar och samtalar. Handarbetet skickas till ett barnhem i Rumänien. Restgarner, stickor och mönster finns på plats. Det går även bra att sticka till sig själv. Välkomna!

Vid frågor kontakta : Roos-Marie Oskarsson, 073-82 92 429

MÖTESPLATSER

Gött i lunden, Götalundens kyrka

25 november, kl 14.00. Nya slussenprojektet. Linnea Larsson, projektledare Trollhättans stad berättar.
9 december kl 14.00. Julfest med "julegröt"

Sopplunch, Lextorpskyrkan

Varje tisdag, kl 12.00, till och med den 17 december.
Vegetarisk soppa, bröd, kaka, saft, te, kaffe. Vuxen 30-40 kr, barn gratis.

3 december: Jullunch.

Anmälan till louise.sahlin@svenskakyrkan.se

10 december: Luncha med Lucia. Risgrönsgröt.

Café, Skogshöjdens kyrka

Gemenskap, fika och aktivitet för alla åldrar. Varje tisdag kl 11-13, fram till och med den 17 december.

Tisdagste, Kyrkans hus

Tisdagste med trevligt häng för unga vuxna, 18 år och uppåt.
Varje tisdag kl 18-20, fram till och med den 17 december.

Onsdagscafé, Kyrkans hus

Varje onsdag kl 10-12

Väffelcafé, Götalundens kyrka

Varje helg fri onsdag kl 10.30-12.00

Onsdagskväll, Kyrkans hus

Varje onsdag kl 17-18. En stund att sitta ner kring kaffe, te och smörgås, t o m 18 december.
Start igen 8 januari 2025.

Café och soppa, Kyrkans hus

Varje torsdag fram till och med den 19 december.
Caféet är öppet kl 10-14. Middagsbön kl 12 och sopplunch kl 12.15

Nyårscafé, Lextorpskyrkan

1 januari kl 16.00 med Inledande musikandakt, fika och gemenskap. Maria Tunhemsäter, violin, Elina Bomström, piano. Tove af Geijerstam, präst.

Julgransplundring för alla åldrar

12 januari kl 12.00 Lextorpskyrkan, efter gudstjänsten.
Dans kring granen, godispåsar och servering.

DET STORA JULBADET PÅ GRÄSVIKEN

Välkommen till Gräsviken den 14 december
för att ta ditt julbad.

Bastun är varm mellan kl. 13.00-15.00 och caféet är öppet mellan kl.13.00-16.00 och där serveras bl.a mackor, våfflor, varm choklad och kaffe.

JULENS GUDSTJÄNSTER

VARDAGS- ANDAFTER OCH MÄSSOR	Onsdagar kl 15	Sjukhuskyrkan NÄL	"Stund för själen" med text och tanke, ton och ljus. Nattvard firas sista onsdagen i månaden.
	Onsdagar kl 18	Kyrkans hus	Fram t. o m 18 december. Start igen 8 januari 2025.
	Torsdagar kl 18	Göotalundens kyrka.	
1 SÖNDAG I ADVENT 1 DECEMBER	11.00	Trollhättans kyrka	Högmässa. Motett, Kyrko- & Seniorkören, Valter Einarsson trumpet.
	11.00	Göotalundens kyrka	Högmässa
	11.00	Lextorpskyrkan	Mässa med barnens predikan. Albin Yngvesson, trumpet. Försäljning till ACT i samband med kyrkkaffet.
	14.00	Lextorpskyrkan	Finsk mässa, Skogshöjdskören, Ariele Haglund, oboe, Ulla Björnheden, piano, Albin Yngvesson, trumpet
	18.00	Skogshöjdens kyrka	Mässa
2 SÖNDAG I ADVENT 8 DECEMBER	11.00	Trollhättans kyrka	Högmässa, Kyrkokören
	11.00	Göotalundens kyrka	Högmässa
	11.00	Lextorpskyrkan	Gudstjänst
	14.00	Lextorpskyrkan	Finsk lekmanaledd gudstjänst med Manskören Harmoni
	18.00	Skogshöjdens kyrka	Gudstjänst, Syskonringen
3 SÖNDAG I ADVENT 15 DECEMBER	11.00	Trollhättans kyrka	Högmässa, Syskonringen
	11.00	Göotalundens kyrka	Gudstjänst
	11.00	Lextorpskyrkan	Högmässa med söndagsskola
	16.00	Lextorpskyrkan	Kauneimmat joululaulut/Finska vackra julsånger
	18.00	Skogshöjdens kyrka	Musikgudstjänst med ÄggliKören
4 SÖNDAG I ADVENT 22 DECEMBER	10.00	Skogshöjdens kyrka	Mässa
	11.00	Trollhättans kyrka	Högmässa, Seniorkören
	11.00	Lextorpskyrkan	Gudstjänst
	11.00	Göotalundens kyrka	Högmässa
JULAFTON 24 DECEMBER	10.00	Kyrkans Gärd Strömslund	Samling vid krubban
	11.00	Lextorpskyrkan	Gudstjänst vid krubban
	11.00	Göotalundens kyrka	Gudstjänst vid krubban
	11.00	Skogshöjdens kyrka	Samling vid krubban, Barnkören Höjdarna
	17.00	Trollhättans kyrka	Julbön, Ensemble ur Motettkören
	23.00	Lextorpskyrkan	Julnattsgudstjänst, Albin Yngvesson, trumpet.
	23.00	Skogshöjdens kyrka	Julnattsgudstjänst
JULDAGEN 25 DECEMBER	08.00	Trollhättans kyrka	Julotta. Sångare ur Motett, Kyrko- och Seniorkören.
	08.00	Göotalundens kyrka	Julotta
	09.00	Lextorpskyrkan	Finsk julotta
	11.00	Lextorpskyrkan	Högmässa, Sångensemble
ANNANDAG JUL 26 DECEMBER	11.00	Trollhättans kyrka	Högmässa
	17.00	Göotalundens kyrka	Musikgudstjänst. Countrygospelkören
29 DECEMBER	11.00	Trollhättans kyrka	Högmässa, Motettkören
	11.00	Göotalundens kyrka	Högmässa
	11.00	Lextorpskyrkan	Högmässa
	18.00	Skogshöjdens kyrka	Gudstjänst

NYÅRSAFTON 31 DECEMBER	16.00	Trollhättans kyrka	Nyårsbön
NYÅRDSAGEN 1 JANUARI	11.00	Göotalundens kyrka	Högmässa
	16.00	Lextorpskyrkan	Nyårscafé med musik
	18.00	Trollhättans kyrka	Gudstjänst för fred
5 JANUARI	11.00	Göotalundens kyrka	Gudstjänst
	11.00	Lextorpskyrkan	Gudstjänst
	11.00	Trollhättans kyrka	Högmässa
	18.00	Skogshöjdens kyrka	Mässa
TRETTONDE DAG JUL	10.00	Skogshöjdens kyrka	Gudstjänst med julfest
	11.00	Göotalundens kyrka	Högmässa
6 JANUARI 2025	16.00	Trollhättans kyrka	Musikgudstjänst Christmas Carols

Gudstjänster annonseras också i TTELA, på vår hemsida: svenskakyrkan.se/trollhattan/det-hander och på Facebook: facebook.com/svenskakyrkanrollhattan

Julfirande i Göotalunden

Är du över 65 år och sitter ensam på julafton?
 Då är du välkommen att fira jul i Göotalundens kyrka. Vi inleder med gudstjänst runt krubban kl 11 och därefter bjuder vi på julbord och underhållning i samarbete med Britta Lundqvists stiftelse.

Anmälan till expeditionen senast 18 december, tel 0520-47 29 00. Om du är beviljad kyrktaxi har du möjlighet att boka det denna dag. Varmt välkommen! (Begränsat antal platser.)

ADVENTSFEST

14 DECEMBER, KYRKANS HUS
 Adventsfest med Lekmannakären, kl 15.00.
 Sång och musik med Emanuel Karlsson, Färgelanda.
 Kaffeservering.

BRITTAS SALONG VÅREN 2024

För dig över 60 år som har lämnat yrkeslivet bakom dig.

16 januari
13 februari
20 mars
24 april

Information om föreläsare och biljettsläpp kommer senare på: svenskakyrkan.se/trollhattan/brittassalong

SMÅBARNSCAFÉ

Kyrkans hus, torsdagar kl 10–12
 För dig som är daglig med litet barn, 0–6 år. Vi umgås, har sångstund och fikar i vårt café. Sista för terminen är 5 december. Start igen 16 januari 2025.

SE MER PÅ WEBBEN

Det här är bara ett axplock av alla aktiviteter och evenemang. Allt som händer hittar du på: svenskakyrkan.se/trollhattan/det-hander

Sprid ljus i mörkret

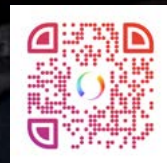
I natt vaknar miljontals människor
till ljudet av krig och konflikt.

Swisha din gåva för fred
till 900 1223.

act
Svenska kyrkan

tryggt
givande
givasverige

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL

Vill du jobba i kyrkovalet?

Svenska kyrkan bygger på demokrati och människors engagemang. Här är alla välkomna att ta initiativ och dela på ansvaret. Genom historien har människor valts för att diskutera och fatta beslut för hela gemenskapen.

I kyrkovalet röstar medlemmarna om vilka som ska vara med och bestämma i Svenska kyrkan de kommande fyra åren.

Nästa kyrkoval äger rum 8–21 september 2025, och nu söker vi dig som vill arbeta som valförrättare eller röstmottagare.

Scanna QR-koden för att läsa mer och anmäla ditt intresse
svenskakyrkan.se/trollhattan/ntresseanmalan-kyrkovalsarbete

Kyrkoval
8–21 sept 2025

**Svenska
kyrkan**

Svenska kyrkan Trollhättan
Telefon 0520-47 29 00
trollhattans.forsamling@svenskakyrkan.se
www.svenskakyrkan.se/trollhattan

Kyrkogårdsförvaltningen
Telefon 0520-47 30 00
trollhattans.begravningsexp@svenskakyrkan.se
www.svenskakyrkan.se/trollhattan/kgf